

151. löggjafarþing 2020–2021.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á ýmsum lögum er varða úrskurðaraðila á sviði neytendamála (einföldun úrskurðarnefnda).

Frá ferðamála-, iðnaðar og nýsköpunarráðherra.

I. KAFLI

Breyting á lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála, nr. 81/2019.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 14. gr. laganna:

- a. Á undan 1. mgr. kemur ný málsgrein svohljóðandi: Viðurkenndir úrskurðaraðilar eða kærunefnd vöru- og þjónustukaupa skulu vísa málum frá ef kvörtun heyrir undir, er til meðferðar eða hefur hlotið meðferð hjá öðrum viðurkenndum eða lögbundnum úrskurðaraðila sem ráðherra hefur skráð og tilkynnt, erlendum úrskurðaraðila sem er á skrá yfir tilkynnta úrskurðaraðila í deilumálum utan dómstóla á Evrópska efnahagssvæðinu, kærunefnd vöru- og þjónustukaupa eða dómstól.
- b. C liður 1. mgr. fellur brott.

2. gr.

2. mgr. 16. gr. laganna fellur brott.

II. KAFLI

Breyting á lögum um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002, með síðari breytingum.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 19. gr. a laganna:

- a. Í stað orðanna „úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki“ í 1. mgr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.
- b. 2. mgr. fellur brott.

III. KAFLI

Breyting á lögum um greiðsluþjónustu, nr. 120/2011, með síðari breytingum.

4. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 76. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki skv. 2. mgr.“ í 1. mgr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.
- b. 2. mgr. fellur brott.

IV. KAFLI

Breyting á lögum um útgáfu og meðferð rafeyris, nr. 17/2013, með síðari breytingum.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 42. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „, úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki skv. 2. mgr.“ í 1. mgr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.
- b. 2. mgr. fellur brott.

V. KAFLI

Breyting á lögum um neytendalán, nr. 33/2013, með síðari breytingum.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 33. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „,úrskurðarnefndar skv. 2. mgr.“ í 1. mgr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.
- b. 2. og 3. mgr. falla brott.

VI. KAFLI

Breyting á lögum um fasteignalán til neytenda, nr. 118/2016, með síðari breytingum.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 10. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „, úrskurðarnefndar skv. 2. mgr.“ í 1. mgr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.
- b. 2.-4. mgr. falla brott.

VII. KAFLI

Breyting á lögum um váttryggingarsamninga, nr. 30/2004, með síðari breytingum.

8. gr.

Í stað orðanna „47. gr. sömu laga“ í 3. tölul. 1. mgr. og 3. tölul. 2. mgr. 4. gr. laganna kemur: lög um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.

9. gr.

Í stað orðanna „,úrskurðarnefnd til úrlausnar skv. 141. gr.“ í 3. mgr. 15. gr. laganna kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.

10. gr.

Í stað orðanna „,úrskurðarnefnd skv. 141. gr.“ í 1. mgr. 31. gr., 2. mgr. 51. gr., 4. mgr. 76. gr., 1. mgr. 94. gr. og 2. mgr. 124. gr. kemur: úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.

11. gr.

141. gr. og 141. gr. a laganna falla brott.

VIII. KAFLI

Breyting á lögum um dreifingu váttrygginga, nr. 62/2019, með síðari breytingum.

12. gr.

XII. kafli laganna fellur brott.

13. gr.

Bráðabirgðaaákvæði II við lögin fellur brott.

IX. KAFLI

Breyting á lögum um sölu fasteigna og skipa, nr. 70/2015, með síðari breytingum.

14 gr.

4. mgr. 19. gr. fellur brott.

15. gr.

20. gr. fellur brott.

X. KAFLI

Gildistaka.

16. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. september 2021.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarp þetta er samið í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu í samráði við fjármála- og efnahagsráðuneytið. Með frumvarpinu er lagt að breyta ýmsum lögum til að afnema skylduaðild fyrirtækja á fjármáلامarkaði að úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum. Einnig er lagt til að felldar verði brott vísanir í lögum til úrskurðarnefndar um dreifingu váttrygginga. Þá er lagt til að breyta hlutverki eftirlitsnefndar fasteignasala samkvæmt lögum um sölu fasteigna og skipa, nr. 70/2015, þannig að hún taki ekki lengur til meðferðar einkaréttarlegan ágreining kaupanda eða seljanda fasteignar. Loks er lagt til að gera breytingar á lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála, nr. 81/2019, til að skýra nánar lögsögu lögbundinna og viðurkenndra úrskurðaraðila.

2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.**2.1. Almenn.**

Með frumvarpinu er lagt til að endurskoða gildandi fyrirkomulag nokkurra úrskurðarnefnda. Nánar tiltekið er lagt til að úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum, úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga verði ekki lengur lögbundnar. Þá er lagt til að eftirlitsnefnd fasteignasala taki ekki lengur til meðferðar einkaréttarlegan ágreining um þóknun eða skaðabætur vegna starfa fasteignasala.

Með lögum um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 var kveðið á um að skjóta mætti ýmsum ágreiningi samkvæmt lögunum til úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum en úrskurðarnefndin hafði þá verið starfandi um nokkurt skeið á grundvelli samkomulags milli stjórnvalda, Neytendasamtakanna og váttryggingarféлага. Nefndin fjallar um ýmsan einkaréttarlegan ágreining við váttryggingafélög, m.a. varðandi bótaskyldu, þ.m.t. sök og sakarskiptingu milli neytenda og váttryggingafélags og kveður upp rökstudda úrskurði. Úrskurðir nefndarinnar eru bindandi gagnvart váttryggingafélögum nema viðkomandi félag tilkynni nefndinni og gagnaðila innan tveggja vikna með rökstuddum hætti að það hyggist ekki una úrskurðinum. Nefndin er vistuð hjá fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands.

Með lögum um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, með síðari breytingum nr. 75/2010 var kveðið á um að úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki skyldi starfa samkvæmt samningi milli efnahags- og viðskiptaráðherra, Neytendasamtakanna og Samtaka fjármálafyrirtækja, svo og samkvæmt samþykktum er hún setur sér. Með lögunum

var lagastoð skotið undir tilvist úrskurðarnefndarinnar sem var þegar starfandi á grundvelli samnings milli framangreindra aðila. Nefndin fjallar um ýmsan einkaréttarlegan ágreining við fjármálafyrirtæki og kveður upp rökstudda úrskurði. Fjármálafyrirtæki eru skuldbundin til að hlíta úrskurðum nefndarinnar nema úrskurður hafi veruleg útgjöld í för með sér eða hafi ríkt fordæmisgildi og er fjármálafyrirtækjum þá heimilt að tilkynna gagnaðila skriflega innan fjögurra vikna með rökstuddum hætti að það hyggist ekki setta sig við úrskurð nefndarinnar. Nefndin er vistuð hjá fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands.

Með lögum um sölu fasteigna og skipa nr. 70/2015 var kveðið á um að viðskiptamönnum fasteignasala (kaupendum og seljendum) væri heimilt að bera ágreining um þóknun og skaðabótaskyldu fasteignasala undir eftirlitsnefnd fasteignasala og afla álits hennar um kæruefnið. Eftirlitsnefndin skilar skriflegu rökstuddu áliti.

Með lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 voru í fyrsta skipti sett heildarlög um úrskurðaraðila utan dómstóla á sviði neytendamála. Með lögunum var komið á fót almennum úrskurðaraðila fyrir neytendur, kærunefnd vöru- og þjónustukaupa, sem er bær til þess að úrskurða um flestar tegundir ágreinings sem neytendur eiga við seljendur vegna samninga um kaup á vörum eða þjónustu. Samkvæmt lögunum hefur nefndin lögsögu í öllum málum sem falla undir gildissvið laganna nema lögbundnir eða viðurkenndir úrskurðaraðilar hafi lögsögu. Með viðurkenndum úrskurðaraðilum er átt við frjálsa úrskurðaraðila sem stofnað er til af starfsgreinasamtökum og samtökum neytenda og sem hlotið hafa viðurkenningu ráðherra. Með viðurkenningu ráðherra geta frjálsir úrskurðaraðilar tekið lögsögu undan kærunefnd vöru- og þjónustukaupa ef þeir uppfylla gæðakröfur laganna og reglugerðar nr. 900/2019 um viðurkenningu frjálsra úrskurðaraðila á sviði neytendamála. Með lögunum er þannig skotið styrkari stoðum undir starfsemi frjálsra úrskurðaraðila og úrlausn einkaréttarlegs ágreinings neytenda við fyrirtæki.

2.2. Tilefni endurskoðunarinnar.

Markmið frumvarpsins er að deilur neytenda við fjármálafyrirtæki, váttryggingarfyrirtæki, váttryggingamiðlara og fasteignasala verði framvegis leystar hjá frjálsum viðurkenndum úrskurðaraðilum í stað lögbundinna úrskurðaraðila. Með því móti verður starfsemi úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum og úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki fær nær upprunalegu fyrirkomulagi með samningi starfsgreinasamtaka og samtaka neytenda án þess að skerða aðgengi neytenda að skilvirkri og faglegri málsmeðferð utan dómstóla. Markmiðið er jafnframt að leggja niður úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga, en nefndin hefur ekki tekið til starfa og munu verkefni hennar að óbreyttu færast undir kærunefnd vöru og þjónustukaupa en að öðrum kosti undir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum verði ákveðið að útvíkka gildissvið þeirrar nefndar. Markmið frumvarpsins er einnig að gera starfsemi eftirlitsnefndar fasteignasala skilvirkari og auka svigrúm hennar til eftirlits. Þá er markmið frumvarpsins að gera fyrirkomulag nefndanna skýrara í lagalegu tilliti og sveigjanlegra að því er varðar aðstöðu og rekstur. Verði frumvarpið samþykkt er gert ráð fyrir að endurskoða megi hýsingu nefndanna svo sem með þjónustusamningum við ráðherra eða með yfirtöku samtaka á rekstri þeirra. Nánar tiltekið eru ástæður endurskoðunarinnar eftirtaldar.

Óskýr stjórnsýsluleg staða úrskurðarnefnda.

Í skýrslu forsætisráðuneytisins árið 2019 um sjálfstæðar stjórnsýslunefndir eftir Dr. Pál Hreinsson er fjallað um stjórnsýslulega stöðu úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum og úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Í skýrslunni kemur fram að

úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum hafi nokkra sérstöðu sérstöðu þar sem þeim hafi verið komið á fót með samningi en í framhaldi af því hafi verið sett ákvæði í lög um þær og er fyrirkomulag nefndanna talið óvenjulegt. Í skýrslunni eru nefndirnar taldar sem sjálfstæðar stjórnsýslunefndir. Í skýrslunni er talið að draga megi í efa að skynsamlegt sé að koma nefnd á fót bæði með einkaréttarlegum samningi og síðan með lögum. Þá kemur fram í skýrslunni að slíkt Janusareðli nefndar geti leitt til ágreinings um túlkun annars vegar á texta laganna og hins vegar hinna einkaréttarlegu ákvæða sem um hana gilda en þar á milli geti hæglega komið upp ósamræmi. Þó beri að hafa í huga að þar eigi lög jafnan að ganga framar.

Aðskilnaður stjórnsýslueftirlits og úrlausn einkaréttarlegs ágreinings.

Eftirlitsnefnd fasteignasala sinnir bæði frumkvæðiseftirliti með fasteignasölum og úrlausn einkaréttarlegs ágreinings vegna þóknunar og skaðabóta á grundvelli innsendra kvartana. Talið er að verkefnin kunni að vera ósamrýmanleg, þ.e. að eftirlitsnefndin starfi annars vegar sem hlutlaus úrskurðaraðili og hins vegar sem eftirlitsaðili sem sinnir frumkvæðiseftirliti. Heppilegra er að skilja á milli eftirlits annars vegar og úrlausn ágreinings hins vegar. Með aðskilnaði er líklegra að aukið ráðrúm sé fyrir eftirlitsnefndina til að sinna eftirlitsverkefnum.

Bætt aðgengi neytenda að málsmeðferð utan dómstóla.

Með tilkomu kærunefndar vöru- og þjónustukaupa er tryggt að neytendur hafi aðgang að skilvirkri og faglegri málsmeðferð og úrlausn einkaréttarlegs ágreinings sem fellur undir gildissvið laganna. Kærunefnd vöru- og þjónustukaupa getur að flestu leyti úrskurðað um ágreining neytenda við seljendur í þeim málum sem eftirlitsnefnd fasteignasala, úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum, úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga úrskurðað um í dag. Samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 getur ráðherra ekki viðurkennt úrskurðaraðila sem er þegar kveðið á um í lögum. Til þess að frjálstir viðurkenndir úrskurðaraðilar geti tekið við hlutverki fyrrgreindra nefnda er nauðsynlegt að leggja þær niður í núverandi mynd með lögum. Auk framangreinds tryggir gæðakerfi laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 neytendum aðgang að skilvirkri og faglegri málsmeðferð þegar um er að ræða frjálsa viðurkennda úrskurðaraðila. Gæði málsmeðferðar hjá úrskurðaraðila versna því ekki við að verkefni þeirra séu færð til frjálsra viðurkenndra úrskurðaraðila.

Frávísunarákvæði laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019.

Lög um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 voru sett til innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2013/11/ESB frá 21. maí 2013 um lausn deilumála neytenda utan dómstóla og um breytingu á reglugerð (EB) nr. 2006/2004 og tilskipun 2009/22/EB.

Í c. lið 1. mgr. 14. gr. laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 segir að viðurkenndir úrskurðaraðilar og kærunefnd vöru- og þjónustukaupa geta vísað málum frá þegar kvörtun hefur verið eða er til umfjöllunar hjá dómstóli eða öðrum úrskurðaraðila samkvæmt lögunum. Tilvísun ákvæðisins til „annarra úrskurðaraðila“ er ekki nógu nákvæm og getur boðið upp á þá túlkun að heimilt sé að vísa frá málum ef þau heyra undir úrskurðaraðila sem hafa ekki verið tilkynntir eða viðurkenndir samkvæmt lögunum. Í slíku tilfelli er ekki tryggt að neytandi hefði aðgang að málsmeðferð sem uppfyllir kröfur tilskipunarinnar. Er sú aðstaða til þess fallin að vera í andstöðu við II. kafla tilskipunar 2013/11/ESB um lausn deilumála utan dómstóla.

Í 1. mgr. 16. gr. laganna segir að kærunefnd vöru- og þjónustukaupa skuli vísa frá kvörtun sem heyrir undir eða er til meðferðar hjá öðrum lögbundnum eða viðurkenndum úrskurðaraðila. Í fyrsta lagi er bent á að ekki er innra samræmi milli 14. og 16. gr. laganna. Í öðru ákvæðinu er kveðið á um skyldu til frávísunar en í hinu heimild til frávísunar þótt efnislega sé fjallað um sama tilvik. Skýrara væri að kveða einungis á um skyldu til frávísunar. Í öðru lagi er bent á að hætta er á að kærunefndin vísi máli frá sem heyrir undir lögbundinn aðila sem hefur ekki verið tilkynntur. Í slíku tilfelli myndi neytandi hvergi geta fengið úrlausn einkaréttarlegs ágreinings nema hjá dómstólum. Slík aðstaða er einnig til þess fallin að vera í andstöðu við II. kafla tilskipunar 2013/11/ESB um lausn deilumála utan dómstóla.

3. Meginefni frumvarpsins.

Í I. kafla frumvarpsins er lagt til að breyta 14. gr. og 2. mgr. 16. gr. laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 til þess að gera frávísunarákvæði laganna skýrari. Með breytingunni er stefnt að því að tilskipun 2013/11/ESB um lausn deilumála utan dómstóla sé réttilega innleidd og að tryggja að neytendur hafi ávallt aðgang að faglegri og skilvirkri málsmeðferð utan dómstóla vegna ágreinings við seljendur sem fellur undir gildissvið laganna.

Þær breytingar sem lagðar eru til í II.-VI. kafla frumvarpsins varða allar lög sem fjalla með einum eða öðrum hætti um úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Lagt er til að afnema ákvæði um nefndina úr lögum og þar með skylduáðild fjármálafyrirtækja að nefndinni. Í stað úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki er lagt til að neytendum verði vísað á þann úrskurðaraðila sem er bær til að taka ágreining neytenda til meðferðar samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019. Þar getur verið um að ræða eftir atvikum frjálsan viðurkenndan úrskurðaraðila, eins og gert er ráð fyrir að úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki verði, eða kærunefnd vöru- og þjónustukaupa.

Í VII.-VIII. kafla frumvarpsins er lagt til að fella úr gildi ákvæði laga um váttryggingarsamninga, nr. 30/2004, og laga um dreifingu váttrygginga, nr. 62/2019, sem fjalla um úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum og úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga. Lagt er til að í stað vísunar til úrskurðarnefndanna komi vísun til viðeigandi úrskurðaraðila. Samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019. Þar getur verið um að ræða eftir atvikum frjálsan viðurkenndan úrskurðaraðila, eins og gert er ráð fyrir að úrskurðarnefnd um í váttryggingamálum verði, eða kærunefnd vöru- og þjónustukaupa.

Í IX. kafla frumvarpsins er lagt til að fella úr gildi ákvæði laga um sölu fasteigna og skipa, nr. 70/2015 sem fjalla um meðferð eftirlitsnefndar fasteignasala á kvörtunum seljanda eða kaupanda vegna tjóns af störfum fasteignasala eða ágreinings um þóknun fasteignasala. Gert er ráð fyrir að neytendur geti framvegis beint kvörtunum vegna slíks ágreinings til frjáls viðurkennds úrskurðaraðila eða kærunefndar vöru- og þjónustukaupa.

Í X. kafla frumvarpsins er gert ráð fyrir að lögin öðlist gildi þann 1. september 2021. Er þetta lagt til svo starfsgreinasamtökum og samtökum neytenda gefist nægur tími til þess að endurskipuleggja starf nefndanna og sækja um viðurkenningu þeirra samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019. Með þessu móti er tryggt að nefndirnar verði eftir atvikum viðurkenndar fyrir gildistöku laganna.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki sérstaka ástæðu til að ætla að það fari gegn ákvæðum stjórnarskrár lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944 með síðari breytingum.

5. Samráð.

Frumvarpið snertir fyrst og fremst neytendur, starfsemi eftirlitsnefndar fasteignasala, úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum og úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki og starfsgreinasamtök á sviði fjármálamarkaðar og fasteignasölu. Áform um lagasetninguna voru send til kynningar hjá öðrum ráðuneytum þann 20. ágúst 2020. Sérstakt samráð var haft við fjármála- og efnahagsráðuneytið vegna úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum, úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefndar um dreifingu váttrygginga. Þá var samráð haft við Neytendasamtökin, Samtök fjármálafyrirtækja og Félag fasteignasala við ritun frumvarpsins. Frumdrög frumvarpsins voru birt í samráðsgátt stjórnvalda þann [...] október 2020 og frestur til umsagna veittur til [...] nóvember 2020, sbr. mál nr. [...] /2020. Umsagnir bárust í samráðsgátt frá [...]

Við ritun frumvarpsins var höfð hliðsjón af athugasemdum sem bárust í samráði. [...]

6. Mat á áhrifum.

Verði frumvarpið samþykkt verður ekki lengur kveðið á um tilvist úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum, úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga í lögum. Með breytingunni verður starfsgreinasamtökum og samtökum neytenda gert kleift að semja um stofnun frjálsra úrskurðaraðila og sækja um viðurkenningu þeirra til ráðherra. Þá mun eftirlitsnefnd fasteignasala ekki lengur fjalla um einkaréttarlegan ágreining vegna starfa fasteignasala. Með breytingunni verður félagi fasteignasala og samtökum neytenda gert kleift að semja um stofnun úrskurðaraðila vegna þjónustu fasteignasala.

Verði frumvarpið samþykkt er áformað að nýta svigrúm sem þannig myndast til að endurskoða fyrirkomulag nefndanna, þ.m.t. daglegan rekstur og hýsingu nefndanna eftir atvikum.

Samþykkt frumvarpsins mun ekki skerða aðgengi neytenda að úrlausn einkaréttarlegs ágreinings utan dómstóla þar sem tryggt er að kærunefnd vöru- og þjónustukaupa getur tekið nær allan ágreining til meðferðar sem úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum, úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, úrskurðarnefnd um dreifingu váttrygginga og eftirlitsnefnd fasteignasala tók áður til meðferðar. Auk þess er gert ráð fyrir að úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum muni starfa áfram í breyttri mynd og þá sem frjálsir viðurkenndir úrskurðaraðilar og ættu áhrifin varðandi þá málaflokka því að vera takmörkuð.

Verði frumvarpið samþykkt er gert ráð fyrir að fjárhagsáhrif verði óveruleg en að þau séu fremur til þess fallin að draga úr kostnaði ríkissjóðs heldur en að auka hann. Kostnaði vegna mögulegra þjónustusamninga við frjáls félagasamtök eða starfsgreinasamtök verður ráðstafað innan núverandi útgjaldaramma.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með greininni er lagt til að gera frávísunarákvæði laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019 skýrari en þau eru nú. Lagt er til að viðurkenndir úrskurðaraðilar eða kærunefnd vöru- og þjónustukaupa skuli vísa frá málum sem eiga undir lögsögu annarra viðurkenndra eða lögbundinna úrskurðaraðila sem hafa verið skráðir og tilkynntir skv. 1. mgr. 12. gr., sbr. 3. mgr. 6. gr. laganna. Þessi frávísunarskylda á einnig við í þeim tilfellum sem viðurkenndur eða lögbundinn úrskurðaraðili sem ágreiningurinn heyrir undir hefur vísað

málinu frá á þeim grundvelli að virði kröfu er undir eða yfir skilgreindum fjárhæðarmörkum, sbr. d. liður 1. mgr. 14. gr. laganna.

Auk þess er lagt til að viðurkenndir úrskurðaraðilar eða kærunefnd vöru- og þjónustukaupa skuli vísa frá málum sem eiga undir lögsögu erlenda úrskurðaraðila sem eru á skrá yfir tilkynnta úrskurðaraðila í deilumálum utan dómstóla á Evrópska efnahagssvæðinu. Með þessu er átt við skrá skv. 3. mgr. 6. gr. laganna en framkvæmdastjórn Evrópusambandsins birtir skrána, sbr. 4. mgr. 20. gr. tilskipunar 2013/11/ESB um lausn deilumála utan dómstóla.

Einnig er kveðið á um að viðurkenndir úrskurðaraðilar skuli vísa máli frá ef það á undir lögsögu kærunefndar vöru- og þjónustukaupa.

Að lokum er lagt til að skylt verði að vísa frá málum sem eiga undir lögsögu dómstóla.

Í öllum ofangreindum tilfellum er lagt til að máli beri að vísa frá ef kvörtun heyrir undir, er til meðferðar hjá eða hefur hlotið meðferð hjá ofangreindum aðilum. Um tilefni breytinganna vísast að öðru leyti til skýringa í kafla 2.2. frumvarpsins.

Um 2. gr.

Í samræmi við þær breytingar sem lagðar eru til í 1. gr. er lagt til að 16. gr. laga um úrskurðaraðila á sviði neytendamála verði felld úr gildi.

Um 3. gr.

Með greininni er lagt til að fella úr gildi lagaákvæði um tilvist úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í lögum um fjármálafyrirtæki, nr. 160/2002, með síðari breytingum. Í samræmi við þá breytingu er einnig lagt til að breyta ákvæði 1. mgr. 19. gr. a laganna um upplýsingaskyldu fjármálafyrirtækja um réttarúrræði. Fjármálafyrirtæki þurfa framvegis að hafa aðgengilegar upplýsingar um viðeigandi nefndir sem neytendur geta leitað til m.a. samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála nr. 81/2019.

Um 4.-7. gr.

Með greinunum er lagt til að breyta öðrum lögum þar sem fjallað er um úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki og upplýsingaskyldu um hana. Breytingarnar eru með svipuðu sniði og í 3. gr. frumvarpsins.

Um 8.-13. gr.

Með 8.-10. gr. er lagt til að í stað vísana til úrskurðarnefndar í váttryggingamálum og úrskurðarnefndar vegna dreifingu váttrygginga í lögum um váttryggingarsamninga komi vísanir til úrskurðaraðila samkvæmt lögum um úrskurðaraðila á sviði neytendamála.

Í 11. og 12. gr. er lagt til að felldar verði brott 141. gr. og 141. gr. a laga um váttryggingasamninga og XII. kafli laga um dreifingu váttrygginga, sem fjalla um tilvist úrskurðarnefndar í váttryggingamálum og úrskurðarnefndar um dreifingu váttrygginga.

Í 13. gr. er lagt til að ákvæði til bráðabirgða við lög um dreifingu váttrygginga, um skipan úrskurðarnefndar um dreifingu váttrygginga, falli brott í samræmi við þá breytingu sem lögð er til í 12. gr.

Um 14.-15. gr.

Með greinunum er lagt til að breyta hlutverki eftirlitsnefndar fasteignasala á þann hátt að nefndin taki ekki lengur til meðferðar einkaréttarlegan ágreining um þóknun eða tjón vegna starfa fasteignasala.

Um 16. gr.

Lagt er til að lögin öðlist gildi 1. september 2021. Um tilefni ákvæðisins vísast til 3. kafla frumvarpsins.